Міке Амагачана справедливо вважали за найскупішого і найпожадливішого ороча на всім узбережжі Охотського моря. Коли його запитували, чи багато кети заходить в річку Наватуму,— він завжди, зітхаючи, відповідав:

— Мало, мало стало риби.

Коли питали про білок або горностаїв чи лисиць,— у Міке була одна відповідь:

— Мало, мало стало звіра.

Він ніколи нікому не продавав ні риби, ні грибів, ні ягід, а коли здавав у факторію хутро, то в нього був такий стражденний вираз обличчя, ніби він знову ховав усіх своїх дітей, які вмерли з голоду тридцять років тому.

Але скупість Міке стала відома всім після ось якого випадку. На рибальськім промислі працював один хлопець, що побував на всіх рибальнях далекосхідного узбережжя — від бухти Корфа до Шантарських островів, і знав мови узбережжя в обсязі, достатнім, щоб попросити їсти і вилаятись. Він спитав Міне його рідною мовою, чи вистачає води в Охотському морі. Міке, не замислюючись, відповів:

— Мало, мало стало води.

Регіт орочів з рибальської артілі, які чули цю розмову, ясно показав Міке, що він перебрав через край. А що орочі дуже балакучі, звістка про цей випадок швидко поширилась на захід і схід від Наватумської бухти.

Не можна сказати, щоб це звело нанівець авторитет Міке серед орочів: він був дуже справедлива людина і, незважаючи на свої сімдесят

п'ять років, чудовий мисливець і рибалка. Але неприємностей він зазнавав чимало, бо ороцька молодь часто глузувала з нього.

Влітку, під час рибальства, коли в юрті не можна було продихнути від диму, хто-небудь з юнаків, ніби ненароком, питав Міке:

— Чи не здається Міке, що в юртах стало мало диму?

Міке кидав злий погляд і мовчав. Звісно, ніхто не бачив, як тридцять років тому, коли кета не пішла в річку, Міке змушений був спочатку з'їсти своїх оленів, потім зварити і з'їсти шкіряні речі, а тоді поховати чотирьох дітей і дружину. Самолюбство заважало йому розповісти цим жовторотим, що сувора природа його батьківщини не дозволяє бути марнотратним. Люди з пароплава приїдуть і поїдуть. А Міке житиме тут, серед снігових гір, де білка буває не щороку; коло ріки, куди риба заходить не завжди; на березі моря, до якого пароплав з продуктами пристає тільки двічі на рік. Ні, він не скупий,— він тільки ощадливий.

Найдужче злив старого Кеня — його далекий родич. На всіх зборах, де обговорювалось питання про поставку риби або хутра з індивідуальної здобичі, Кеня позирав спочатку на Міке, а потім з усмішкою переводив погляд на своїх товаришів. Ті сміялися з одвертістю, властивою безпосереднім натурам.

Одного разу, коли розпочався хід кети і всі орочі з найдальших гір з'їхались на узбережжя ловити рибу, приїхав інструктор райвиконкому і скликав збори.

Люди сиділи на каменях, відшліфованих морською хвилею, і слухали доповідача, який розповідав, що підлий і лукавий ворог напав на нашу Батьківщину, що потрібна самовіддана допомога тилу фронтові.

Схвильовані страшною звісткою про війну, орочі хвилину мовчали. Потім пролунали вигуки обурення проти підлого ворога. Всі заговорили

разом, висловлюючи свою готовність стати на захист Батьківщини, а кілька юнаків вимагали, щоб їх негайно відправили на фронт.

Але інструктор сказав:

— Коли ви хочете допомогти фронтові,— працюйте на рибальні по-фронтовому. Більше ловіть риби, бо для армії треба багато продуктів. А робота в тилу так само потрібна і почесна, як і на фронті.

Тоді встав Кеня і промовив:

— Товариші, ми будемо працювати тепер і вдень і вночі, аж поки наша Червона Армія не переможе Гітлера. Та цього мало. Хай кожен з нас дасть від себе подарунок воїнам. Я закликаю вас усіх дати найцінніші подарунки, щоб воїни знали, що орочі завжди з ними і що орочі нічого не шкодують для своїх друзів.

Коли Кеня сказав це, він ненароком глянув на Міке. Хлопці чекали цього погляду, але ніхто не зареготав, як бувало раніш у таких випадках. Тепер справа була надто серйозна, щоб сміятися.

Міке раптом устав і мовчки вийшов. На хвилину запала тиша, яку порушували тільки пронизливі крики чайок, що, скориставшися з відсутності рибалок, хазяйнували на березі. Ззирнувшися, орочі мовчки засудили вчинок Міке і продовжували обговорювати питання.

Тут усі були мисливці і знали, що значить не мати патрона, коли на тебе йде ведмідь. Тому люди одразу ш після зборів подались до юрт і наметів і принесли хутро, вироби з замші, оленячі унти і інше, на що багатий край. Все це вони склали в сім мішків і, залишивши їх під навісом, пішли ловити рибу.

Ранком другого дня завідувач складу зшив нові брезентові мішки, в яких тільки й дозволяється возити хутро, і заходився укладати

подарунки. Він перелічив залишені мішки і здивувався: їх стало вісім. Орочів ніяк не можна обвинуватити в недостатній цікавості, і тому незабаром коло мішків зібрався цілий натовп.

Все, що було в мішках, витрусили на землю, і всі здивувались, побачивши, що в зайвому, восьмому, мішку, набитому найтугіше, серед шкірок білки і горностая були дві чорно-бурі лисиці дивної краси.

Відбулися маленькі збори. Старики підрахували, скільки було здобуто шкір чорно-бурих лисиць, починаючи з 1917 року, і скільки їх було здано, і число тих і тих було однакове. Всі одностайно вирішили, що лисиць добуто в іншому районі, але хто їх піймав — лишилось таємницею.

У декого з стариків майнула думка, що тут не обійшлось без участі шамана, але вголос ніхто цього не висловив.

Все, що було в восьмому мішку, переписали, запакували в новий брезентовий мішок і відправили в район.

Так піхто ніколи і не узнав би, чий то був мішок.

Але ввечері під той день, коли сталася вся ця історія, маленький Мача поставив пастку на тюленя. Хлопчик не міг заснути і тричі за піч бігав подивитися, чи не спіймався вже тюлень. Вибігши з юрти останній раз, він побачив зігнуту постать Міке, що з мішком на спині простував до контори. Захоплений полюванням, Мача забув про нічну зустріч і тільки, може, черев тиждень розповів усім про те, що йому випадково довелось побачити уночі.

Після цього, хоч відлюдний характер старого зовсім не змінився, молодь перестала глузувати з Міке.

Навіть більше: молоді хлопці, і особливо Кеня, зустрічаючись з Міке, стали низько кланятися йому, значно нижче, ніж будь-якому іншому старикові.